

Skötselplan för naturreservatet Tollaskogen

Hässleholms kommun
Skåne län

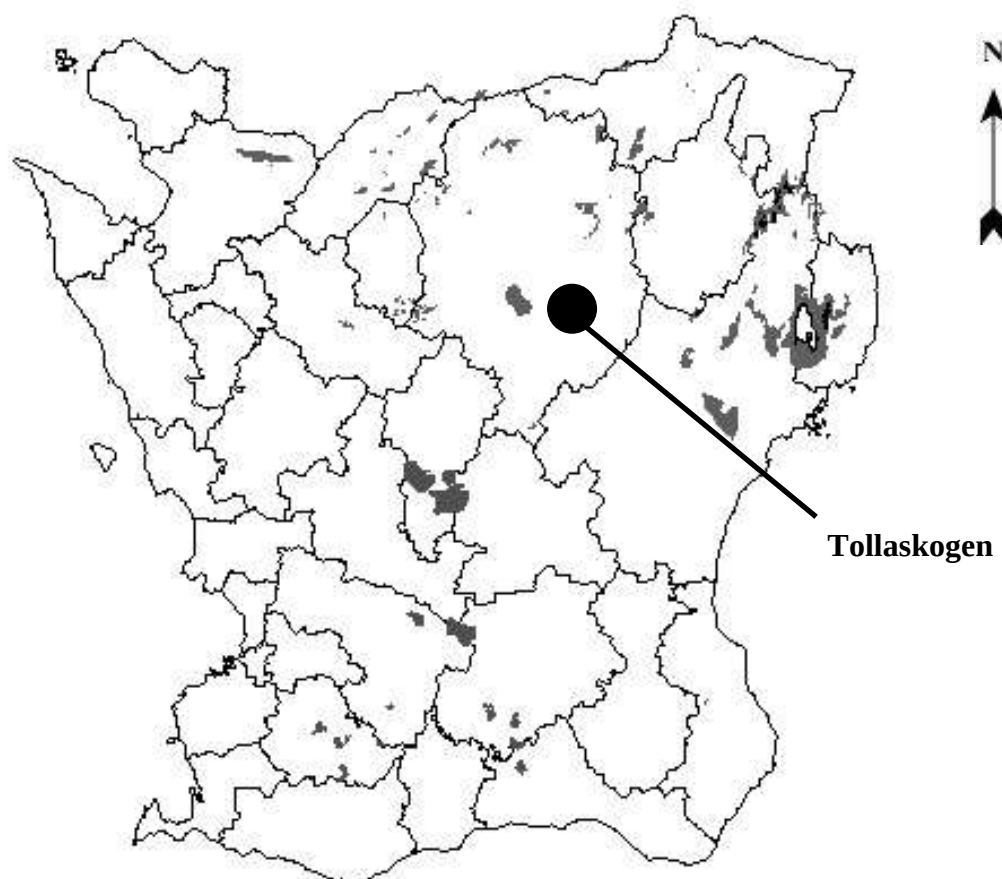

Miljöavdelningen
Johan Johnmark

Länsstyrelsen
Skåne

Diarienummer	511-11524-2014 , 1293-205
Beslutsdatum:	2014-05-07
Titel:	Skötselplan för naturreservatet Tollaskogen Länsstyrelsen i Skåne län
Utgiven av	
Författare:	Johan Johnmark
Beställningsadress:	Länsstyrelsen i Skåne Län Miljöavdelningen 205 15 MALMÖ Tfn: 040-25 20 00 http://www.lansstyrelsen.se/skane
Copyright:	Innehållet i denna rapport får gärna citeras eller refereras med uppgivande av källan
Layout:	Länsstyrelsen i Skåne län
Tryckt:	Länsstyrelsen Skåne 2014
Omslagsbild:	Talljättar i Tollaskogen, foto Johan Johnmark 2012

Översiktskarta med kommungränser och områdets läge. Skala cirka 1:1000 000.

Innehållsförteckning

1 Syftet med naturreservatet	6
2 Beskrivning av området	7
2.1 Administrativa data	7
2.2 Markhistorisk beskrivning och nuvarande markanvändning	7
2.3 Områdets bevarandevärden	12
2.3.1 Geovetenskapliga bevarandevärden	13
2.3.2 Biologiska bevarandevärden	14
2.3.3 Kulturhistoriska bevarandevärden	15
2.3.4 Intressen för friluftslivet	15
3 Planerad markanvändning och skötsel	15
3.1 Bevarandemål	15
3.2 Generella åtgärder	15
3.3 Skötselområden	15
4 Mål och åtgärder för skötselområden	15
4.1 Skötselområde Naturskogsliknande lövskog med tallinslag, 42,4 hektar	15
4.1.1 Beskrivning	16
4.1.2 Bevarandemål	17
4.1.3 Restaureringsåtgärder	17
4.1.4 Skötselåtgärder	17
4.2 Skötselområde Restaureringsmark, lövskog med inslag av gran, som ska övergå till naturskogsliknande lövskog med tallinslag, 12,5 hektar och två punktinsater med spärrgreniga ekar	17
4.2.1 Beskrivning	18
4.2.2 Bevarandemål	18
4.2.3 Skötselåtgärder	18
4.3 Skötselområde Trädklädd betesmark 11,4 hektar, varav restaureringsmark 11,4 hektar	18
4.3.1 Beskrivning	18
4.3.2 Bevarandemål	19
4.3.3 Restaureringsåtgärder	19
4.3.4 Skötselåtgärder	19
4.4 Skötselområde Lövsumpskog 15,6 hektar	19
4.4.1 Beskrivning	19
4.4.2 Bevarandemål	20
4.4.3 Restaureringsåtgärder	20
4.4.4 Skötselåtgärder	20
4.5 Skötselområde Kraftledningsgata, 3,6 hektar	20
4.5.1 Beskrivning	20
4.6 Skötselområde Myr 2,1 hektar	21
4.6.1 Beskrivning	21
4.6.2 Bevarandemål	21
4.6.4 Skötselåtgärder	21
5 Friluftsliv och turism	21
5.1 Allmän inledning	21
5.2 Utmärkning av naturreservatets gräns	22
5.3 Information	22
5.4 Parkering	22
6 Konsekvenser av klimatförändringarna	22
7 Jakt	22
8 Tillsyn	22
9 Dokumentation och uppföljning	22
9.1 Uppföljning av skötselmål	22
9.2 Dokumentation av skötselåtgärder	23
9.3 Uppföljning av kostnader	23
10 Revidering av skötselplanen	23

11	<i>Kostnader och finansiering</i>	23
11.1	<i>Ekonomisk utredning</i>	23
11.2	<i>Finansiering av förvaltningen</i>	23
12	<i>Rödlistade arter enligt Artdatabanken 2010</i>	24
13	<i>Källor</i>	24
13.1	<i>Kartor</i>	24
13.2	<i>Skriftliga källor</i>	25

BILAGA:

1. Skötselområden och anläggningar
2. Målbild

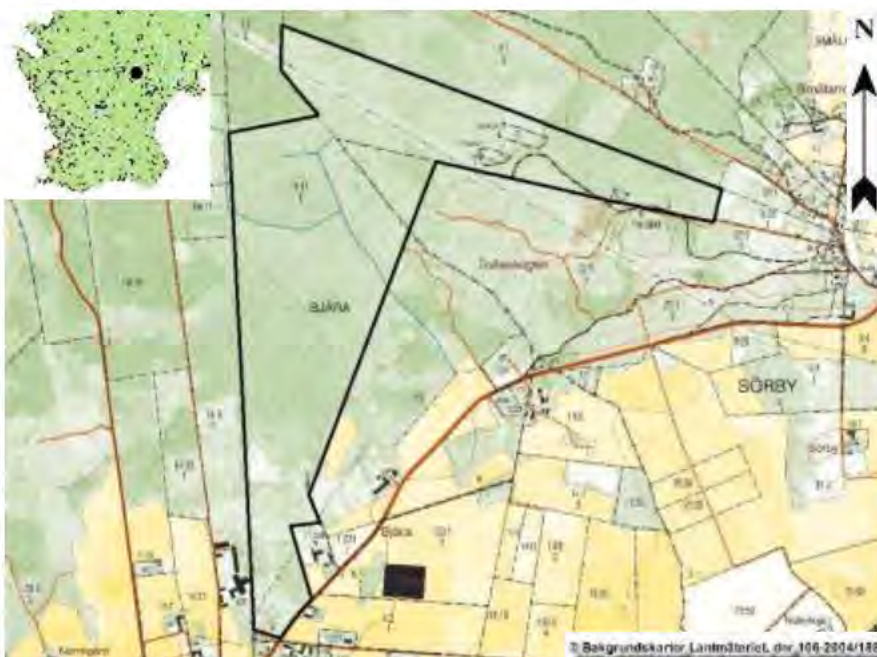
1 Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara och utveckla en lövskog med ett stort inslag av tall. Skogen ska vara mycket rik på död ved. Bevara, restaurera och underlätta etablering för de arter, i synnerhet hotade arter, som är beroende av ädellövskog och tall. Områdets hydrologi ska bevaras och så långt möjligt restaureras. Bedriva bete med nöt eller häst inom delar av området. Främja det rörliga friluftslivet, utan att det påverkar områdets natur- och kulturvärden negativt.

Syftet nås genom att:

- Bevara och utveckla en flerskiktad lövskog, med ett stort inslag av tall, med avseende på ålders- och artmässig variation och förekomst av död och döende ved av olika arter, stadier och grovlekar,
- Bevara, restaurera och utveckla trädklädda betesmarker,
- Ej transportera ut någon form av lövved,
- Avverka gran,
- Bevara och utveckla områdets lövsumpskogar,
- Lägga igen avvattande diken,
- Bevara och restaurera myren,
- Bevara och utveckla de faunistiska, floristiska och mykologiska värdena inom området,
- Gynna de i området förekommande rödlistade arterna,
- Inplantera för området lämpliga rödlistade arter, i synnerhet arter kopplade till ädellövskog och tall,
- Ta bort eventuellt främmande arter av träd och buskar,
- Undvika markskador,
- Hålla delar av området tillgängligt för allmänhetens friluftsliv genom att anlägga enklare leder och rastplatser,

Nya kunskaper om hotade och hänsynskrävande arter och naturtyper ska beaktas i den löpande skötseln av området.

Naturreservatet är avgränsat med heldragen svart linje. Skala 1:15 000

2 Beskrivning av området

2.1 Administrativa data

Namn	Tollaskogen
Objektnummer	1005110
Skyddsform	Naturreservat
Beslutsdatum	2014-05-07
Förvaltare	Länsstyrelsen
Internationella åtaganden	-
Län	Skåne
Kommun	Hässleholm
Biogeografisk region	Kontinental zon
Läge	Området är beläget cirka 10,5 km sydöst om Hässleholm
Gränser	Området är markerat med heldragna linjer på kartan på sidan 6.
Koordinater	X 433270, Y 6221060 (SWEREF 99)
Fastigheter och markägare	Del av Bjära 1:11, del av Sörby 9:23 (Naturvårdsverket) och 27:1 (enskilda) samt del av oregistrerade samfälliga vägar.
Servitut och nyttjanderätter	Servitut och nyttjanderätterna bifogas till denna skötselplan.
Arealer	Totalt 87,6 hektar Skog 70,5 hektar Betesmark 11,4 hektar Myr 2,1 hektar Övrigt (kraftledningsgata) 3,6 hektar
Planförfattare	Johan Johnmark

2.2 Markhistorisk beskrivning och nuvarande markanvändning

Den äldsta kartan som använts för Tollaskogens del är Gerhard Buhrmans karta över Skåne som tillkom på militärstrategiska grunder på 1680-talet i ett par olika varianter. Skogen är indelad i fyra klasser nämligen bokskog, ekskog, furuskog och surskog. På 1684 års karta visas för Tollaskogens del ett större bokskogsområde nordväst om *Winsle* och *Sörby*. Öster om *Biera* fanns ett mindre område som kan ha varit ekskog. 1687 års karta är mer detaljerad och där markeras bokskog för i stort sett hela Tollaskogens område. Närmast *Biera* i söder är däremot ett skoglöst område och enstaka trädsymboler för surskog, det vill säga en beteckning som på 1600-talet stod för ”mindre värdefulla träd”.

Karta från 1702 visar att den nord-östra delen var gammal gles tallskog. Denna skog höggs ned i allt högre utsträckning och år 1836 var det enbart kvar träd i den nordligaste delen. De östra delarna hade övergått till fäladsmark enbart bevuxen med grupper med träd och buskar. År 1754 gjordes utmarksdelning för Vinslövs by, Boarp, Hålabäck, Bjära och Ljungamöllan. I inledningen till beskrivningen står att läsa följande:

Denna Samfälte Skog och Marck är af den beskaffenhet, neml: Att norra delen om Winslöfs By, består af någorlunda god gräsmarck, som dock är mycket stenig och med Ene beväxt; uppå hvilken i forna tider stådt härlig Bokeskog; men af Åboerne och någondel til Cronans behof, på ringare än 20 års tid tillbaka nedhuggen, så att nu föga mera är öfrig, än Stänkes Böke på få ställen. Äfven finnes på denna Norra marcken goda gräs kärr, af hvilka Slätrödjena och Tomossen är obeväxt, men de andra äro beväxta med Ahleskog.

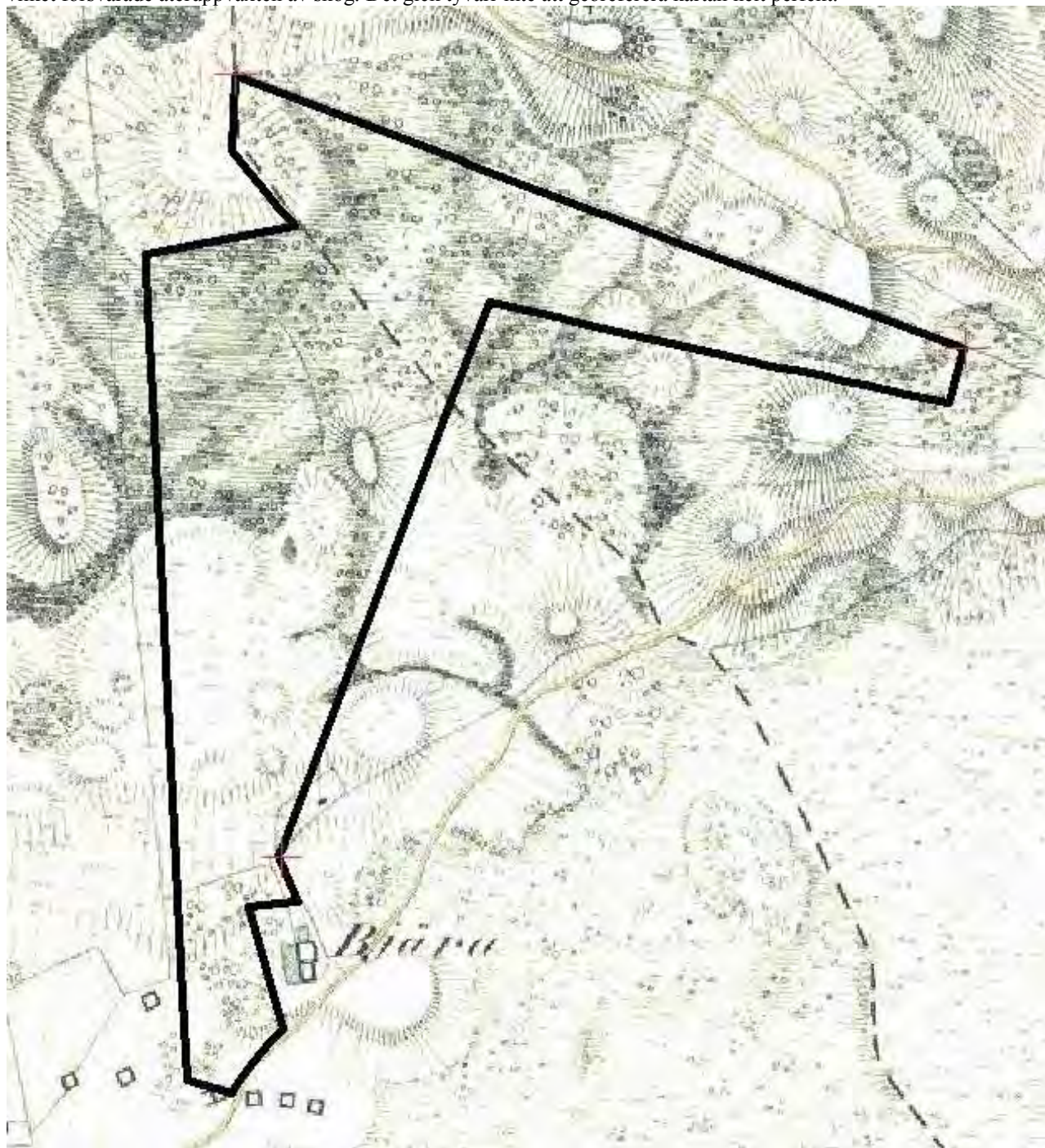
1754 fanns alltså i stort sett endast få bokar kvar av den forna bokskogen.

Karta från år 1885 visar att den nord-sydliga delen av området utgjordes av öppen fäladsmark, bevuxen bl.a. med ljung. I fäladsmarken fanns mindre områden med odlingsmark (sämre sådan, tex mossodling). Längst i söder fanns hårdvallsängar och bättre åkermarker. Dagens grova gamla tallar kan således inte vara äldre än en cirka 130 år. Dessa tallar har uppkommit när fäladsbruket övergavs. Tallarnas raka stammar tyder på att de växt upp under skogliga förhållanden. I delar av området påträffas inga stubbar alls, vilket indikerar att det inte har förekommit någon avverkning de senaste 50 åren. På den Häradsökonomiska kartan har skogen återkommit inom den nord-sydliga delen, däremot är den nordöstra delen mycket glest bevuxen med träd. Torvmossen, Vinslövsmossen är inte igenvuxen. År 2012 har hela området i princip vuxit igen med träd, med undantag av betesmarken längst i söder. Två kraftledningar går genom området, det är enbart den större ledningen som har en kraftledningsgata under sig. Namnet Tollaskogen är belagt som uppteckning 1956, 1975 på Ekonomisk karta över Sverige (ES). Namnet är en sammansättningsform av familjenamnet *Toll*, efter en dåvarande ägare överste N. L. C. Toll (1783–1862) och skog. Den västra delen av Tollaskogen, i Vinslövs socken, ligger på mark som tillhör byn Bjära. Namnet stavas Bierre när det 1584 nämns i en extra skattemantalslängd för Helsingborgs län. Namnet är plural av substantivet *bjär* som betyder 'berg', så betydelsen blir 'bergen'.

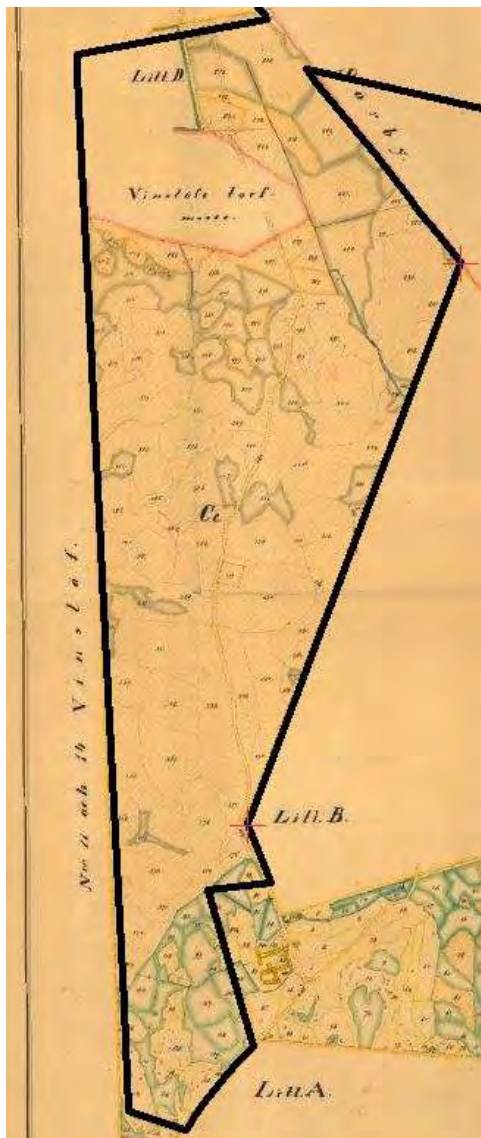

År 1836 har merparten av skogen fällts och marken nyttjas för bete.

Geografisk karta år 1702. De nordöstra delarna bestod då av Stor gammal gles tall skog (Stoor gamaul tunn bööle Skough). Bööle användes till bål (byggnadskonstruktion) i bålverksstugor. Djur gick troligen i skogen och betade, vilket försvårade återuppväxten av skog. Det gick tyvärr inte att georeferera kartan helt perfekt.

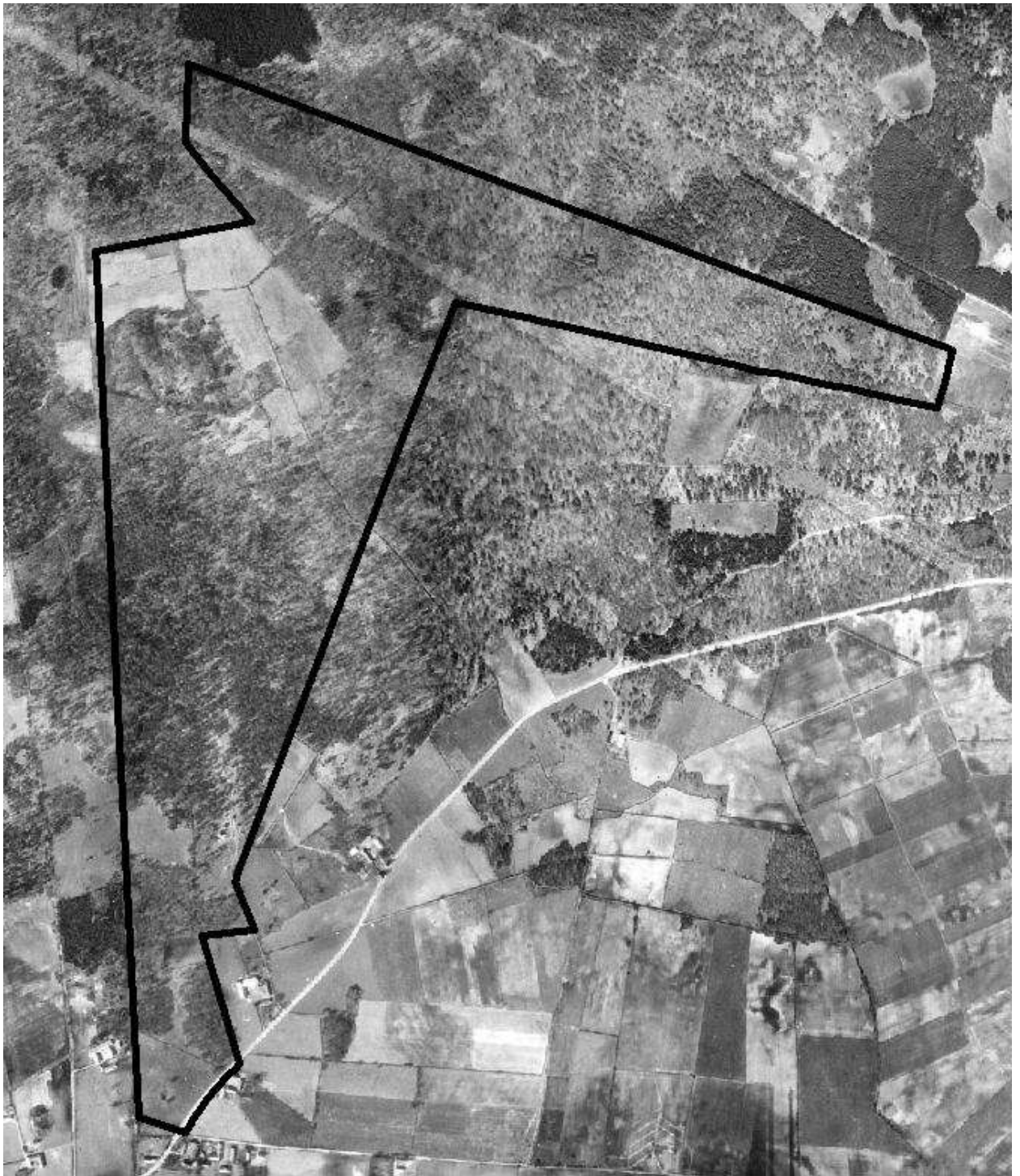
Skånska rekognoceringskartan från år 1810. Stora delar av området bestod nu av trädlös fäladsmark. Träd finns enbart i sumpskogsområdena, troligen beroende på att de delvis utgjordes av områden med stubbskottsbruk av al. Ekhagen längst ner mot gården Bjäre är uppvuxen.

År 1885 var den nordsydliga delen i princip trädlös. Längst i söder nyttjades området som hårdvallsäng (grönmarkerade områden). Därefter vidtog fäladsmarken (ofärgat) och längst i norr sämre odlingsmark (gula områden). Vinslövs torvmosse är tydligt utmarkerad. Notera att kartan i vissa delar är georefererad gentemot en annan avgränsning.

Häradsekonomska kartan från år 1926-34 visar att fäladsbruket har övergivits och skogen börjat återkomma, om än gles sådan i nordöstra delen. Notera att kraftledningens tillkomst och att marken fortfarande är uppodlad i anslutning till Vinslövs torvmosse.

Flygbild från år 1947. Igenväxningen har fortskridit sedan
Häradsekonomska kartan år 1926-34. På åkrarna i den norra
Delen odlades enligt uppgift havre.

Färgortofoto från år 2010. Fotot är taget när träden saknade löv. Området är nu åter, för första gången sedan 1600-talet i princip helt trädklätt igen. Ekhagen nere vid Bjära gård har vuxit igen. Det samma har skett med Vinslövs torvmosse. Notera kraftledningsgatans genomskärande av området.

2.3 Områdets bevarandevärden

Ett svagt kuperat skogsområde med flera lågt liggande sumpskogsmiljöer. Skogsvegetationen utgörs av blandlövskogar med al och björk i de fuktigaste partierna och bok och ek på högre delar. Andelen gamla, grova bokar och ekar är hög. Flera välutbildade sockelalkärr. Inslaget av gammal, grov tall är stort. I området finns också yngre tall uppblandat med ädellöv. Riklig föryngring av bok och ek i hela skogsområdet. Fläckvis förekommer rikligt med hassel. Bland påträffade signal- och rödlistade arter finns rostfläck, glansfläck, sotlav, klippfrullania, porellor, fällmossa, långfliksmossa och gammelgranslav. På hassel och bok har även noterats kantarellmussling.

Området är pga befintliga naturvärden och framtida kommande naturvärden ett betydelsefullt område för att kunna bevara hotade arter och bidra till att uppnå miljömålen levande skogar och ett rikt växt och djurliv. Tollaskogen är skyddsvärt ur naturvårds- och friluftslivssynpunkt avseende regional och kommunal nivå och omfattas eller ingår i:

- **Skogsstyrelsens utpekanden:** Skogsstyrelsen har i området utpekat sju nyckelbiotoper bestående av ädellövnaturskog (0,6 hektar, rikligt med grova träd och död ved), tallsumpskog (cirka 1 hektar ligger inom naturreservatet av 3,1 hektar som utpekats, rikligt med döda träd), barrskog, sekundär lövnaturskog (0,4 hektar, rikligt med död ved, rikligt med marksvampar), sekundär lövnaturskog (0,7 hektar, rikligt med död ved och rikligt med vedsvampar), alsumpskog (0,8 hektar, bukettformigt växtsätt, rikligt med död ved), två områden med alsumpskog (totalt 0,5 hektar, stora hydrologiska värden), tidigare betad hagmark (2,6 hektar spärrgreniga grova träd). Vidare har Skogsstyrelsen pekat ut fyra områden med naturvärden, barrblandskog (11,3 hektar), lövskogslund/hagmarksskog (2,2 hektar) och lövskog (två områden med totalt 4,1 hektar) samt 8 sumpskogsobjekt, varav flera gränsar intill varandra. Den totala arealen utpekad nyckelbiotop och naturvärde uppgår till 24,2 hektar.
- **Hässleholms kommuns naturvårdsprogram:** Området ingår i kommunens naturvårdsprogram och har vid inventering tilldelats värdeklass 1 och 2. (värdeklass 1 är högst, och värdeklass 3 lägst).
- **Rödlistade arter:** Bl.a. djupsvart brunbagge, klassad av Artdatabanken som sårbar (VU), tretandad svampborrare klassad av Artdatabanken som nära hotad (NT) och ekbrunbagge (NT) stiftklotterlav (VU), oxtungssvamp (NT) och backsippa (VU).
- **Fågelarter enligt EU:s fågeldirektiv bilaga 1, för vilka särskilda skyddsområden skall avsättas:** spillkråka, *Dryocopus martius* (A236) häckande.
- **Tillgänglighet:** Området bedöms ha god potential att bli ett uppskattat strövområde eftersom det ligger tämligen nära Vinslövs tätort.

2.3.1 Geovetenskapliga bevarandevärden

Tollaskogen ligger i övergångszonen mellan kritberggrunden under Kristianstadsslätten och granitberggrunden i nordväst. Berggrunden är dock inte blottad inom området då den är helt

täckt av kvartära sediment. Den södra delen av området, som tidigare har nyttjats som hårdvallsäng och där de spärrgreniga ekarna växer idag utgörs av sandsten som är rik på kvarts och fältspat. Tre diabasgångar går i nordväst-sydöstlig riktning genom området. Jordarten är övervägande sandig-moig morän, som är delvis blockrik. Ett mindre område med grovmo finns norr om gården Bjära. Tollaskogen ligger under Baltiska Issjöns högsta kustlinje eftersom högsta höjden i området är ca 35 m.ö.h. Det innebär att området stod under vatten efter senaste istiden. Två större områden med torv förekommer inom området. Det största, Vinslövs torvmosse, har varit föremål för täktverksamhet troligen i början av 1900-talet. Det andra är en mindre myrmark i nordväst.

2.3.2 Biologiska bevarandevärden

Värdena är främst knutna till den naturskogsliknande lövskog som uppkommit efter att fäladsbruket har övergivits. Lövskogen är flerskiktad och det finns rikligt med riktigt grov tall. Mängden död ved är ännu så länge låg för området som helhet. Trots det finns både spillkråka, mindre- och större hackspett.

Tollaskogen utgör en ”stepp stone” mellan två värdefull lövskogstrakter, Nävlingeåsens nordsluttning och Helgeåns eklandskap. För att stärka de hotade arternas utbredning i Sydsverige får stockar och stammar samt arter från andra lövskogsområden transporteras och planteras/läggas ut i naturreservatet.

Trots att området i varit skogslöst i cirka 40 år under 1800-talet har skogen återkommit tämligen snabbt i området, särskilt i den nordsydliga delen. Variationen av trädslag tyder på att det har funnits tämligen gott om träd i landskapet som haft möjlighet att fröa. Även om skogskontinuiteten har varit bruten har högst sannolikt inte trädkontinuiteten varit det. Några döda gamla utmarksbokar har också påträffats i området.

Vid skalbaggsinventeringen år 2004 påträffades på bok bl.a. djupsvart brunbagge, klassad av Artdatabanken som sårbar (VU), tretandad svampborrare klassad av Artdatabanken som nära hotad (NT) och ekbrunbagge (NT). I området finns också bl.a. Stiftklotterlav (VU), oxtungssvamp (NT) och backsippa (VU).

Särskilt viktiga områden för vedlevande insekter inom Tollaskogen
Bild från Sture Marklunds rapport.

Bokoxe har ett gott habitat i Tollaskogen.
Arten är inte funnen här ännu, men skulle kunna vara aktuell för inplantering.

2.3.3 Kulturhistoriska bevarandevärden

Det finns inget känt fornminne inom området.

2.3.4 Intressen för friluftslivet

Tollaskogen har potential att bli ett omtyckt strövområde. Området verkar, trots att det ligger tämligen tätortsnära till Vinslöv, tämligen okänt.

3 Planerad markanvändning och skötsel

3.1 Bevarandemål

Bevarandemålen är långsiktiga och det som gäller när området har gynnsam bevarandestatus. Det är viktigt att påpeka att de måste revideras allt eftersom ny kunskap kommer fram.

Bevarandemålen är angivna för respektive skötselområde nedan:

Ett övergripande bevarandemål för typiska arter i området är:

- Artrikedomen och arttätheten i områdets befintliga habitat ska bevaras och utvecklas.
- Förekomsten av rödlistade växt- och djurarter, som är knutna till området, ska bevaras och utvecklas, så att de kan föryngra sig i långsiktigt livskraftiga populationer.

3.2 Generella åtgärder

- Principen ska vara att skogsområdena ska lämnas till fri utveckling, vid behov får enstaka träd framröjas.
- Avverkning av gran.
- Fortsatt bete och restaurering av betesmark.
- Igenläggnings av avvattande diken.
- Underhåll av anläggningar för det rörliga friluftslivet

3.3 Skötselområden

Naturreservatet består av sex stycken skötselområden.

4 Mål och åtgärder för skötselområden

4.1 Skötselområde Naturskogsliknande lövskog med tallinslag, 42,4 hektar

4.1.1 Beskrivning:

Första generationen skog bestående av ädellöv, framförallt bok och ek samt lövträden björk och al. I hela området finns ett mycket stort inslag av grov tall. Området har inte varit utsatt för något aktivt skogsbruk. All skog har uppkommit på en tidigare öppen fäladsmark. Kvar från fäladstiden finns enbart några få grova stubbar av topphuggen bok. De äldsta träden bedöms vara kring 130 år gamla. Tallarna har troligen frösåts och vuxit upp i en halvskuggig miljö utan betande djur. Därav deras högmastade form. Området är svagt böljande med höjdparter där ädellöv och tall står och fuktiga svackor med företrädesvis glasbjörk. Mängden död ved för området i stort är fortfarande påfallande lågt. I det talldominerade området dominerar blåbärsris och smalbladiga gräs. I det ädellövdominerade området dominerar troligen vitsippa, därefter sluter sig krontäcket och fältskiktet blir mycket sparsamt. Tallen saknar efterträdare, däremot finns det rikligt med ädellöv (framförallt bok) vilket kommer att resultera i att ädellövet på sikt,

om ingen störning som ex brand inträffar, kommer att dominera skogsområdet. Bland påträffade rödlistade arter finns stiftklotterlav (VU) och bokvårtlav (NT), djupsvart brunbagge (VU), ekbrunbagge (NT). Bland påträffade signalarter finns rostfläck, klippfrullania och gammelgranslav. På hassel och bok har även noterats kantarellmussling. Rovfågelbon har påträffats i skogen. Ett djupt och brett krondike som i princip är omöjligt att ta sig över torrskodd går från den tidigare mossodlingen i nordvästlig-sydöstlig riktning genom skogen. Diket får dels vatten från mark utanför naturreservatet, dels avvattnar det den tidigare mossodlingen.

Grova tallar med underväxt av bok

Glasbjörk och al i svackorna

Utmarksbok ett av få kvarvarande träd från fäladsmarsepoken

Generellt är det ännu ont om död ved i området

Svårforcerat krondike i skogen

4.1.2 Bevarandemål:

- Flerskiktad lövskog bestående av främst bok, ek, björk och al med inslag av tall.
- Antalet grova träd bör vara cirka 20 per hektar.

- Mängden död ved i form av döda träd, högstubbar och lågor ska vara riklig, ett riktvärde bör vara minst 40 kbm/ha.
- tickor ska förekomma rikligt i skötselområdet.
- Gran ska ej förekomma inom skötselområdet, med undantag av ytterst enstaka solitära ”betesmarksgranar”.

Bevarandemålet är i princip uppnått med undantag av död ved.

4.2.3 Restaureringsåtgärder:

- Utredning om det är möjligt att lägga igen eller förändra krondikets djup och bredd i syfte att restaurera vattenregimen och återställa naturmiljön. Hänsyn ska tas till att diket avvattnar mark ”uppströms” naturreservatet, se även skötselområde lövsumpskog.

4.1.3 Skötselåtgärder:

- Principen ska vara att området ska lämnas till fri utveckling, men vid behov får enstaka träd framröjas. Allt avverkad lövved ska ligga kvar i naturreservatet.
- Avverkning av gran, vilken lämnas som död ved.
- Inplantering av arter som lever i andra naturskogsliknade ädellövskogar i Södra Sverige får ske.

4.2 Skötselområde Restaureringsmark, lövskog med inslag av gran, som ska övergå till naturskogsliknande lövskog med tallinslag, 12,5 hektar och två punktinsatser med spärrgreniga ekar

4.2.1 Beskrivning:

I området finns också större och mindre områden med kraftig inväxt av gran, särskilt i fuktigare delar. Merparten av granen är fortfarande i röjningsstadiet, varför insatser nu på sikt skulle vara tidsbesparande och snabbare gynna den biologiska mångfalden som är knuten till lövskog.

I området har också två kraftiga spärrgreniga ekar påträffats. Dessa har en kraftig inväxt av bok (piskare) i sina kronor.

Gran på stark frammarsch

Piskare i spärrgrenig ek

4.2.2 Bevarandemål:

- Samma som för skötselområdet ”naturskogsliknande lövskog med tallinslag”.
- Spärrgrenig ek ska få växa fritt utan inväxt eller kraftig beskuggning av andra trädslag.

Bevarandemålet bedöms i stort vara uppnått när granen har avverkats.

4.2.4 Restaureringsåtgärder:

- Avverkning av all gran, får saluföras.
- Markskador i övrigt ska begränsas så långt möjligt.
- Avverkning av träd som växer upp i de spärrgreniga ekarnas kronor eller som kraftigt skuggar träden. Hittills har enbart två spärrgreniga ekar påträffats. Avverkade träd ska lämnas som död ved.

4.3 Skötselområde Trädklädd betesmark 11,4 hektar, varav restaureringsmark 11,4 hektar

4.3.1 Beskrivning:

Området kan indelas i fyra delområden. Kullar med igenväxande spärrgreniga ekar med underväxt av bl.a. fläder och hassel. Öppen betesmark. Betade områden med kraftigt genomgallrade lövträd samt ett mer skogsbetesbetonat område i anslutning till skötselområde naturskogslignade lövskog med inslag av tall. Markerna har tidigare nyttjats som inägomarker. På kartan från år 1843 är ekarna markerade och stod då i en hårdvallsäng. Delar av området har tidigare nyttjats som åkermark. I dagsläget nyttjas all mark som betesmark vilken betas med nöt. Förekommande blommande buskar och träd har en mycket viktig betydelse som födokälla för bl.a. de vedlevande insekterna i skogen. Fältskiktet domineras av smalbladiga gräs med inslag av backsippa (VU), buskstjärnblomma, gulplister, skogsbingel och storrams.

Öppen mark och dungar med ädellöv

Trängd spärrgrenig ek

Laga skifte 1843, notera ekarna

4.3.2 Bevarandemål:

- Trädklädd betesmark med spärrgreniga ekar med inslag av grova björkar, aplar och fågelbär samt buskskikt av fläder, hassel, slån, hagtorn och björnbär. Det bör finnas cirka 10-20 träd per hektar. Träden, ska främst utgöras av spärrkroniga ekar med inslag (0-10 träd per hektar) av björkar, hassel, apel och fågelbär. Träden ska vara av olika ålder, med mål att få riktigt grova gamla mulminnehållande träd. Grova träd eller större grenar från dessa som faller ska få ligga kvar, med undantag om det utgör ett direkt hinder för skötseln av området, i så fall ska trädet eller grenen utläggas på annan plats inom samma skötselområde. Vid gallring och röjning ska grova stockar och stamdelar ligga kvar i syfte att skapa död ved för bl.a. insekter och svamp. Gran eller främmande trädslag får ej förekomma inom skötselområdet. Buskskiktet bör bestå framförallt av fläder, hassel, slån, hagtorn, en och björnbär. Täckningsgraden bör vara 0-20% per hektar.
- Backsippa ska förekomma i en livskraftig population i området.

- Övergången mot skogen ska utgöras av ett skogsbetesbetonat område. Här får även enstaka bokar förekomma.

4.3.3 Restaureringsåtgärder:

- Gallringar av grova träd ska planeras och utföras under mycket lång tid, (riktvärdet är två träd per hektar och år). Detta för att kontinuerligt skapa ny död ved. Gallringen ska inriktas på att främja träd med spärrgreniga kronor. Hänsyn ska tas till träd som delar krona. Vid gallring ska framförallt piskare avverkas. De gallrade trädens kronor tas ned och stammarna ska stå kvar. Grenar överstigande 15 cm ska ligga kvar som död ved i anslutning till det gallrade trädet. Tunnare grenar kan med fördel läggas i solbelysta högar på tidigare åkermark, dessa högar ska ligga kvar som sk. faunadepåer.
- Plantering av solitära ekar på tidigare åkermark. Planteringen ska spridas ut över tiden i syfte att få åldersvariation på träden.

4.3.4 Skötselåtgärder:

- Fortsatt bete med nötkreatur och eller hästar, med undantag av tidsperioden 1 december till 31 mars. Fårbete är ej lämpligt då det skulle gynna igenväxning med tuvtåtel och vecketåg samt ha en negativ inverkan på de blommande örterna. Bränning får ske. Skötselområdet eller delar av skötselområdet får betesfredas enstaka år eller vissa perioder i syfte att gynna blommande växter och pollinatörer. Igenväxningsvegetation ska röjas fortlöpande. Buskage av slån, hagtorn, björnbär ska bevaras men även röjas för att begränsa utbredningen. Avverkat material ska läggas i solbelysta högar på tidigare åkermark, dessa högar ska ligga kvar som sk. faunadepåer.
- Inom det skogsbetesbetonade området får träd endast röjas i en sådan omfattning att ett betesbegärligt fältskikt kan upprätthållas.

4.4 Skötselområde Lövsumpskog, 15,6 hektar

4.4.1 Beskrivning:

Alluviala lövskogar (klibbal- och björksumpskog) som vuxit upp på en tidigare utbruten torvtäkt, vilken var öppen på 1920-talet men trädbevuxen år 1947 och på tidigare mossodlingar (där bl.a. havre odlades på 1940-talet) samt på tidigare öppen fäladsmark som började växa igen för cirka 130 år sedan. I områdena med tidigare fäladsbruk är sockelbildningen (efter tidigare stubbskottsbruk) kraftig. I området växer missne, ängsull, flaskstarr, tuvull och vattenklöver samt olika arter av vitmossa. Mängden död ved är fortfarande låg.

Uppväxande sumpskog på tidigare mossodling

Sockelbildning på al

4.4.2 Bevarandemål:

- Flerskiktad sumpskog bestående av främst klibbal och glasbjörk med inslag av andra lövträd och buskar.
- Mängden död ved i form av döda träd, högstubbar och lågor ska vara riklig, ett riktvärde bör vara minst 40 kbm/ha.
- Gran ska ej förekomma inom skötselområdet.
- Området får vara mycket svårframkomligt, med undantag där eventuella framtida leder går.

4.4.3 Restaureringsåtgärder:

- Avverkning eller ringbarkning av gran och andra främmande trädslag (lämnas som död ved).
- Utredning om det är möjligt att lägga igen diket från den tidigare mossodlingen i syfte att återskapa en blötare mark. Se även skötselområde Naturskogsliknande lövskog med inslag av tall.

4.4.4 Skötselåtgärder:

- Principen ska vara att området ska lämnas till fri utveckling, men vid behov får enstaka träd framröjas. Allt avverkat material ska ligga kvar i naturreservatet.
- Avverkning av eventuellt inkomna granar, vilken ska lämnas som död ved.
- Inplantering av arter som lever i sumpskogar i södra Sverige får ske.

4.5 Skötselområde Kraftledningsgata, 3,6 hektar

4.5.1 Beskrivning:

Det finns två kraftledningar i området. Det är enbart den ena som medför ett eget skötselområde. Den större kraftledningsgatan delar naturreservatet i en nordvästlig och sydöstlig del. Kraftledningsgatan röjs av E.ON Elnät AB på uppkommande buskar och träd ungefär vart 8:e år med mellanliggande röjningsbesiktning. Naturreservatet medför ingen inskränkning i denna nyttjanderätt. Det vore önskvärt att slån och en sparades i kraftledningsgatan. Dessa buskar, som är lågväxande, kommer aldrig att kunna växa upp i ledningarna. Blommande slån är mycket viktigt som pollenkälla för vedlevande insekter.

Mot bakgrund av områdets historik som öppen fäladsmark vore det en stor fördel om avverkat material antingen kunde ihopsamlas alternativt brännas på plats i syfte att återskapa den tidigare fäladsmarken. Skötselplanen medger även ett återupptaget bete, om detta är lämpligt för nötboskapen, mot bakgrund av strålningsrisken.

Värdefullt buskage av slån som växer i kraftledningsgatan

4.6 Skötselområde Myr, 2,1 hektar

4.6.1 Beskrivning:

Mindre område som utgör öppen blöt myrmark med inslag av små tallar. Laggkärr med glasbjörk tall och brakved. Olika arter av vitmossa dominerar myrmarken. Laggkärret domineras av vitmossa, björnmossa och veketåg.

Laggkärr och myr

4.6.2 Bevarandemål:

- Öppen myrmark med trädbevuxet laggkärr.

4.6.3 Skötselåtgärder:

- Vid behov avverkning av uppväxande träd och buskar ute på myren.
- Avverka inväxande granar.

5 Friluftsliv och turism

5.1 Allmän inledning

Tollaskogen verkar, trots att det ligger tämligen tätortsnära till Vinslöv, tämligen okänt. I dagsläget väljer länsstyrelsen, mot bakgrund av de från Naturvårdsverket tilldelade resurserna, att inte prioritera att göra området tillgängligt. Det föreligger inga hinder att i framtiden göra delar av området tillgängligt.

5.2 Utmärkning av naturreservatets gräns

Gränsutmärkning ska utföras enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

5.3 Information

Informationstavla om naturreservatet ska sättas upp vid den gamla vägen upp mot torvtäkten, vid 433310, 62220300.

5.4 Parkering

En parkeringsplats för 1-2 bilar bör på sikt anläggas inom eller i anslutning till området. Föreslagen parkeringsplats har ifrågasatts av delägare i vägsamfälligheten varför Länsstyrelsen inte kommer att anvisa någon parkeringsplats tills frågan om ev gemensamhetsanläggning bildats eller annan lämplig lokaliering framkommit. Mot bakgrund av att länsstyrelsen i dagsläget inte prioriterar att göra området tillgängligt finns inget skäl att invänta parkeringsfrågans lösning innan fastställande av skötselplan sker.

6 Konsekvenser av klimatförändringarna

Den prognostiserade ökade nederbörds mängden (15%) framförallt vintertid, kan komma att gynna utvecklingen sumpskogarna i området. De befärade torrare somrarna kan dock motverka denna utveckling. Ädellövskogen kan komma att gynnas genom ett varmare klimat, men träd och fältskikt kan likväl drabbas av omfattande torkskador med artförsvinnande som följd. Tallen kan gynnas av torrare somrar, då den tål torka bra. Tallen skulle särskilt gynnas om det skulle uppstå brand i området. Ett varmare klimat kommer att gynna spridning av invasiva arter till naturreservatet som slår ut den inhemska floran och faunan.

7 Jakt

Föreskrifterna C3, C7 och C8 gäller ej för innehavare av jakträtten inom naturreservatet vid jakt och fångst av vilt i enlighet med jaktlagsstiftningens bestämmelser.

8 Tillsyn

Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet för området.

9 Dokumentation och uppföljning

9.1 Uppföljning av skötsel mål

Vart 10:e år:

Översyn av gränsmarkeringen.

Tillse att det inte förekommer invasiva träd- och buskarter samt gran inom naturreservatet.

Följa upp skalbaggsfaunans utveckling i området,

Göra en uppskattning av mängden död ved per hektar,

En gång per år:

Att skyltarna är hela och rena samt aktuella.

Efter anläggande, tillse att leder och anordningar uppfyller sitt syfte.

9.2 Dokumentation av skötselåtgärder

Uppsättning och underhåll av gränsmarkering och skyltar.

Dokumentation ska ske av skötselåtgärder inom respektive skötselområde.

Iordningsställd och underhåll av parkeringsplats, anläggningar och leder.

9.3 Uppföljning av kostnader

Förvaltaren ansvarar för detta.

10 Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare vad gäller i planen angivna mål och riktlinjer för hävden. De åtgärder som anges i planen inom ramen för givna riktlinjer skall ses över om uppföljningen av kvalitetsmålen visar att en översyn är nödvändig eller i övrigt när det är påkallat.

11 Kostnader och finansiering

11.1 Ekonomisk utredning

Förvaltaren gör en ekonomisk utredning avseende kostnader och intäkter för förvaltningen.

11.2 Finansiering av förvaltningen

Förvaltaren ansvarar för (ev. bekostar):

- upprättande och revidering av skötselplan,
- utmärkning och underhåll av naturreservatets gränsutmärkning,
- tillverkning och underhåll av informationsskylt inkl skyltställ (1 styck),
- genomförande av skötselområdenas mål,
- iordningsställande av parkeringsplats,
- uppföljning av bevarandemål och skötselåtgärder,
- uppföljning av skalbaggsfaunans utveckling i området och uppskattning av mängden död ved,
- tillsyn av naturreservatet,

Förvaltaren kan genom skötselavtal överföra ansvaret för vissa av ovanstående punkter.

12 Rödlistade arter enligt Artdatabanken, år 2010

RE Nationellt utdöd	CR Akut hotad	EN Starkt hotad	VU Sårbar	NT Nära hotad	LC Livskraftig
Insekter:			Klass	Senast kända observation	
Djupsvart brunbagge, <i>Melandrya dubia</i>			VU	2004	
Tretandad svampborrare, <i>Cis quadridens</i>			NT	2004	
Ekbrunbagge, <i>Hypulus quercinus</i>			NT	2004	
Lavar:					
Stiftklotterlav, <i>Opegrapha vermicellifera</i>			VU	2004	
Bokvårtlav, <i>Pyrenula nitida</i>			NT	2005	
Svampar:					
Oxtungssvamp, <i>Fistulina hepatica</i>			NT	2005	
Växter:					
Backsippa, <i>Pulsatilla vulgaris</i> ssp. <i>Vulgaris</i>			VU	2010	
Signalarter					
Gammelgranslav, <i>Lecanactis abietina</i>				1994	
Rostfläck, <i>Arthonia vinosa</i>				2003	
Klippfrullania <i>Frullania tamarisci</i>				2003	

13 Källor

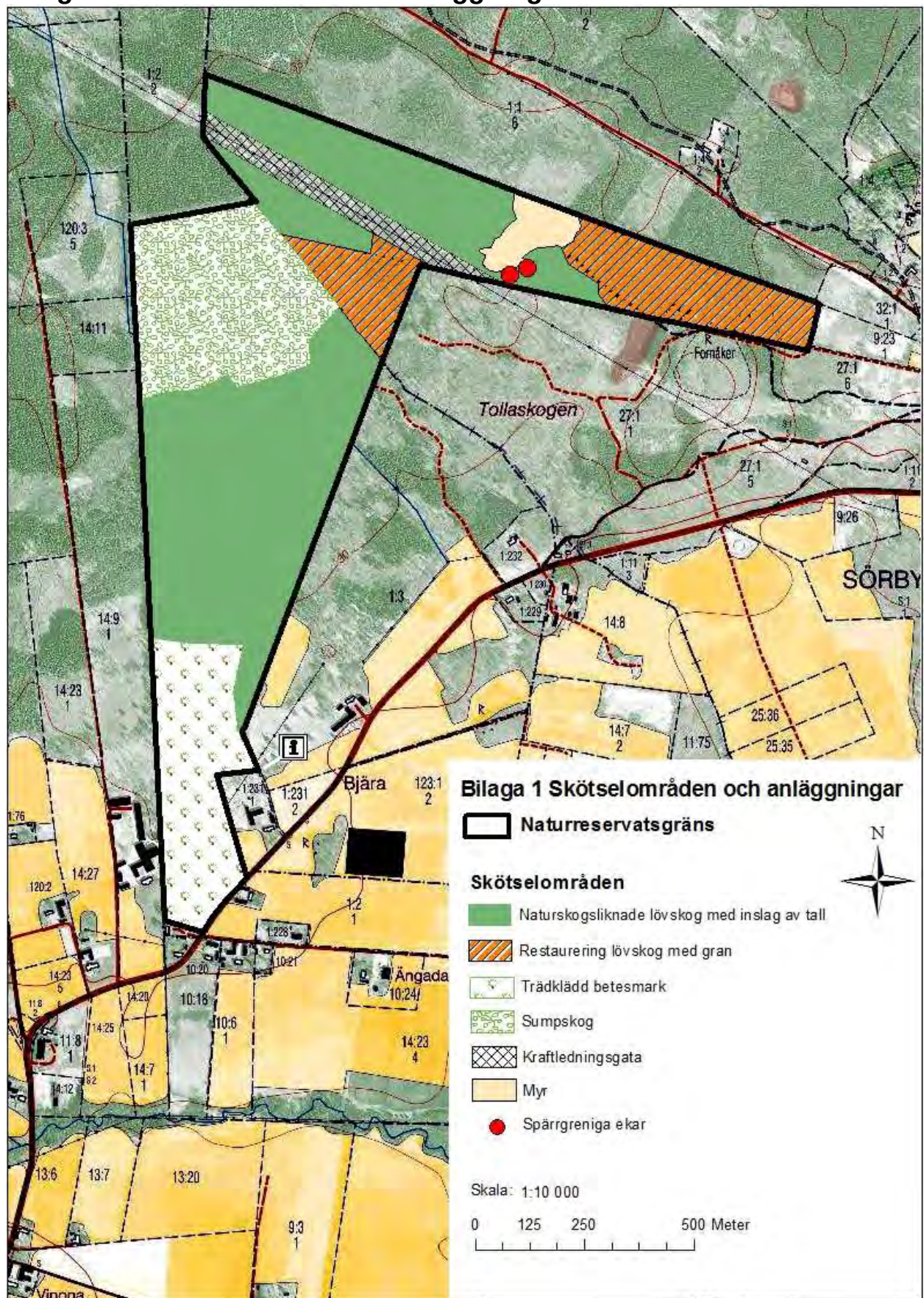
13.1 Kartor

- Geografisk karta 1702, Sörby socken, Lantmäterimyndigheternas arkiv
- Geometrisk avmätning 1736, Sörby socken, Lantmäterimyndigheternas arkiv
- Hemansklyvning 1885, 11-VIJ-116, Lantmäterimyndigheternas arkiv
- Rekognoceringskartan, 1810, originalet finns på Krigsarkivet
- Häradsekonomiska kartan 1926-34, Vinslöv J112-3-51, Rikets allmänna kartverks arkiv
- Övriga kartor och bakgrundskartor, Lantmäteriet. © Bakgrundskartor Lantmäteriet, dnr 106 2004/188

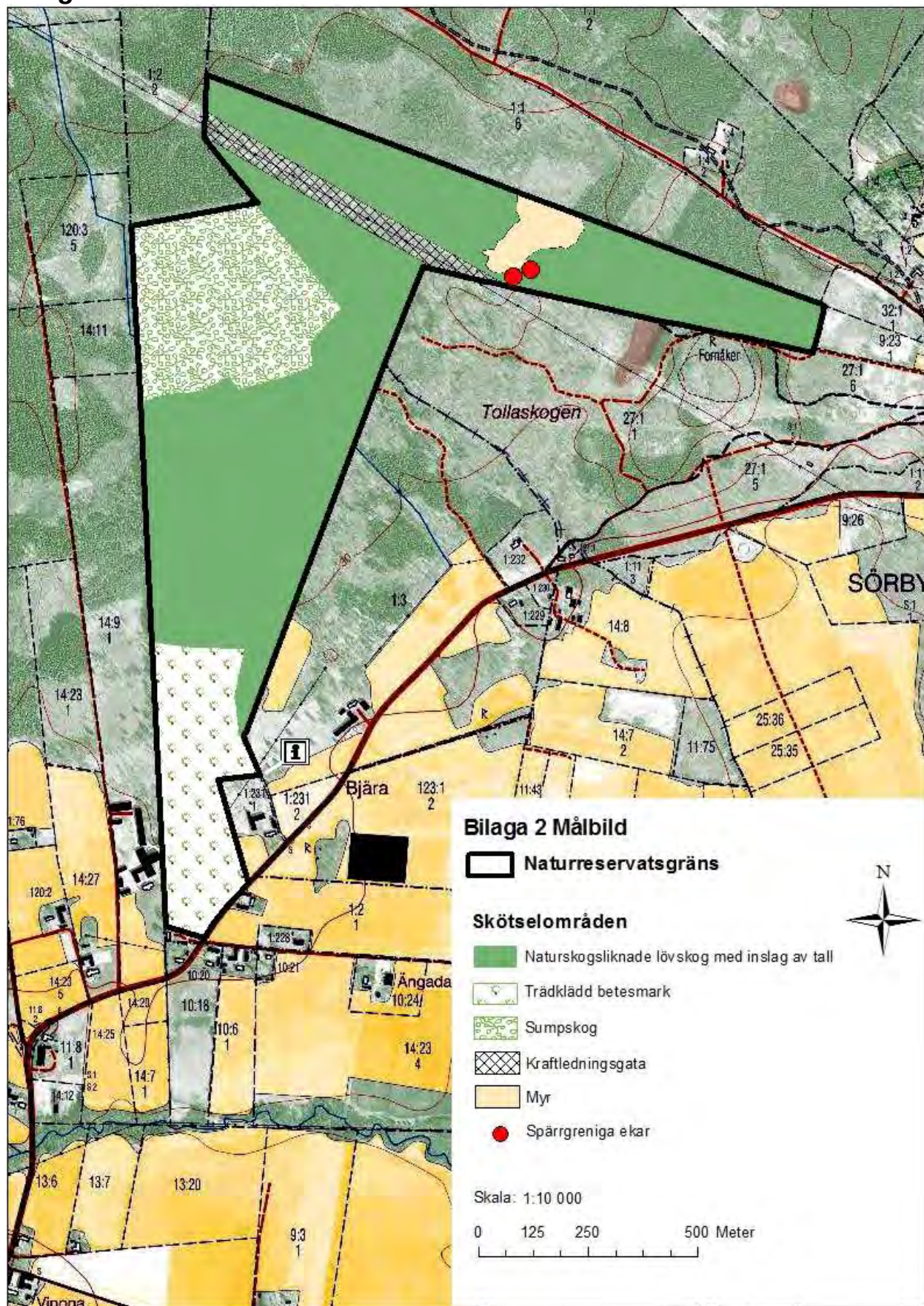
13.2. Skriftliga källor

- Strategi för formellt skydd av skog i Skåne län, Länsstyrelsen i Skåne län, rapport 2006:14
- Göingeåsen och Tollaskogen, Inventering av skalbaggsfaunan, Sture Marklund 2004
- Artportalen www.artportalen.se
- Artdatabankens artfaktablad <http://www.artdata.slu.se>
- Kulturmiljöprogram för Skåne, <http://www2.lansstyrelsen.se/skane/Sv/samhallsplanering-och-kulturmiljo/landskapsvard/kulturmiljoprogram/Pages/kulturmiljoprogram.aspx>

Bilaga 1 Skötselområden och anläggningar

Bilaga 2 Målbild

Naturreseptatet Tollaskogen i Hässleholms kommun utgör framförallt en naturskogsliknande lövskog med ett stort inslag av grov tall. Här finns också betesmark med spärrgreniga ekar.

En del i länsstyrelsens verksamhet är att skydda värdefull natur genom att bilda naturreseptat och upprätta skötselplaner.

Skötselplanen innehåller syftet med reseptatet, en markhistorisk beskrivning samt planerad markanvändning, mål och skötselåtgärder för området. Den innehåller även information om friluftsliv samt om hur en framtida uppföljning av området är tänkt att ske

Länsstyrelsen
Skåne

Östra Boulevarden 62 A, 291 86 Kristianstad
Kungsgatan 13, 205 15 Malmö
Tel 044/040-25 20 00, Fax 044/040-25 21 10
Epost lanstyrelsen@m.lst.se
www.m.lst.se

www.lansstyrelsen.se/skane